СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 226. — Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 28. вересня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 226. — Jersey City, N. J., Friday, September 28, 1923. — THREE CENTS

ВІЙСКА РОЗГАНЯЮТЬ ОКЛАГОМСЬКУ ЛЕҐІСЛЯТУРУ

ОКЛАГОМА СИТІ, 26. вересня. — Боротьба межи стейтовим ґубернатором Волтоном та Ку-Клакс-Кленом дійшла нині до критичної стадії, коли ґубернатор розігнав війском членів стейтової леґіслятури, що зібралися самовільно на надзвичайну сесію, щоби його обжаловувати за надужитте власти.

Командант відділу війска зайшов до леґіслятури, як вона вже почала свої наради та приказав членам розходитися домів. Члени протестували, але їх слова нічого не помогли, і вони мусіли винестися.

Тепер вони заповідають, що підуть перед суд зі скаргою на ґубернатора.

НЮЙОРСЬКИЙ ДРУКАРСЬКИЙ СТРАЙК

НЮ ЙОРК, 27. вересня. — Формани друкарень нюйорських часописий відбули вчора вечером збори, на котрих радилися над тим, якби то їм вернутися до роботи та намовити друкарів до повороту.

Остаточно постановили відбути з другими страйкуючими друкарами спільні збори в найблизчу пятницю та старатися там намовити страйкарів приняти умови, предложені товариством видавців ґазет та приняті межинародною друкарською юнією.

Всі нюйорські дневні ґазети появилися нині вперше не разом, а кожда осібно під своїм іменем.

ОБОВЯЗОК ЧИ ЦЕРЕМОНІЇ?

ВАШІНҐТОН, 26. вересня. — У президента Кулиджа явилася нині делеґація Нюйорчан, запрошуюча його на відвідини до Ню Йорку на 2. падолиста с. р., коли відбудуться там спеціяльні поминальні церемонії в честь Гардинґа. Кулидж спитав делеґацію, що вона вважає першим: церемонії чи сповнюванне обовязків. Коли члени делеґації сказали, що обовязки перші, Кулидж заявив, що він так і поступить.

Кулидж пояснив, що він занятий тепер приготовлюванням сесії конґресу. Видно теж, що клопоче його також справа конвенції републиканської партії, на котрій мають означити кандидата на слідуючого президента.

СВЯЩЕННИК ЗА ЗМІНЕННЄМ ПРОГИБІЦІЇ

ШИКАҐО, 26. вересня. — Франц С. Янґ, сотрудник при німецькій католицькій церкві св. Рафаеля, виступив з нагоди вбийств бутлеґерів на тлі конкуренційної (суперечної) боротьби межи двома партіями бутлеґерів з публичною заявою, в котрій звертає увагу суспільности на страшну деморалізацію, що шириться наслідком прогибіційного закона.

Священник говорить: „Закон Волстеда є законом. Однак він є найбільшою фарсою (кпинами) нашого краю, і він мусить бути змінений. Загальна погорда для закона Волстеда причиняє загальну погорду для всякого закона. На мій погляд більшість американського народа хоче зміни сього закона".

ЗВЯЗУЄ КУЛИДЖА З ПРОГИБІЦІОНІСТАМИ

БОСТОН, Месечузетс, 26. вересня. — Перед конвенцією Товариства Аптекарів виступав з промовою генеральний адвокат товариства Юджін Прокмейер з Вашінґтону, закидуючи президентови Кулиджови звязки з прогибіційними організаціями в роді Анти-Салюнової Ліґи.

ЗАМІТНІ ВИБОРИ

СПОВКЕЙН, Вашінґтон, 26. вересня. — В доповняючих виборах в однім конґресовім окрузі в стейті Вашінґтоні вибрано демократа Гила.

Ґазети підчеркують вагу сих виборів, які були першими від часу вступлення на президентуру Кулиджа.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЙНИХ УРЯДНИКІВ

КЛІВЛЕНД, Огайо, 26. вересня. — Розправа проти Джозефа Шірера, бувшого прогибіційного директора на стейт Огайо; Фреда Кунца, бувшого прогибіційного аґента на Клівленд; його брата Френка Кунца; та Самуеля Ґаскинса, адвоката з Коламбаса; — які всі були обжаловані за змову нарушити прогибіційний закон. Суд увільнив всіх обжалованих.

ЛЕТУНИ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 26. вересня. — Американські летуни зорґанізувалися в товариство, яке має характер професійної юнії. Належить до нього яких сотка пільотів (керманичів), а першою ціллю товариство поклало собі заборонити карколомні літання, які, на думку летунів, причиняють більше як половину випадків у воздусі.

ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ДІТОЧОЇ ПРАЦІ

НЮ ЙОРК, 27. вересня. — Виконавчий комітет Національної Ліґи Жінок-Виборців заповідає, що на найблизшому засіданню конґресу предложить через конґресменів, на яких орґанізація має вплив, проект проти вживання дітий в фабриках.

НЕ ТАКИЙ ЧОРТ СТРАШНИЙ, ЯК МАЛЮЮТЬ

ВУНСАКЕТ, Ровд Айленд, 26. вересня. — Місцевий Масонський Клюб та місцевий відділ католицької орґанізації Лицарів Колумба мають відбути дня 23. жовтня спільні наради з промовами представників обох орґанізацій.

Оповістка обох орґанізацій про се викликала велике зацікавленне з огляду на те, що католики все держалися ворожо до масонських орґанізацій.

НЕ ДОЗВАЛЯЮТЬ ФАРМИ З МОТИЛЯМИ.

ВАШІНҐТОН, 26. вересня. — Департамент (міністерство) рільництва відмовив просьбі В. Ф. Гюлета з Редлендса, в Каліфорнії, котрий просив визначити йому 30 акрів публичної землі на заложенне Фарми для годівлі мотилів. Уряд станув на становищи, що така фарма може стати язвою для всіх сусідних фармерів.

ЗРІСТ КАНАДІЙСЬКОЇ ТОРГОВЛІ.

Канадийський уряд обчисляє, що за фінансовий рік, кінчаючийся з днем 31. серпня Канада вислала за границю товарів на 1 міліярд 1 міліон 37.575 долярів, а дістала товарів на 891 міліон 801 тисяч долярів.

Сі цифри представляють значний поступ в порівнанню з попереднім роком в котрім вивіз з Канади виносив 779,467.000 долярів, а привіз 723.391.000 долярів.

ЗНОВА ПОБОЇ ВЯЗНИКІВ.

В Нюйорку помер оногді 23-літний Вілієм Фетер в шпиталі серед таких підозрілих обставин, що його брат зажадав зараз урядового слідства. Після його слів, брат дістався був недавно до вязниці в Флориді за те, що хотів переїхати заяцем на товаровім поїзді. Його, заарештовано за волокитство та віддано до табору, виробляючого терпентину. Ттут він по сварився зі сторожем табора, та в злости пустив на нього воду з рури. Сей зате його побив до крови так, що його треба було відставити до шпиталю. Тут його знова набили та відправили домів до Ню Йорку. Приїхавши до Ню Йорку, він зараз пішов до шпиталя лічитися. Лікарі сказали, що слабий недостачою крови. Брат згодився дати йому своєї, але молодий мущина помер мимо, що брат дав йому 18 унців своєї крови.

САХАРИНА — ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ ДИТИНИ.

Оноді померла одномісячна дитина: Юлії Зельцер, замешкалої у Львові при ул. Кордецького ч. 26. Д-р Долинський ствердив, що смерть дитини наступила в наслідок випитя більшої скількости чаю, солодженого сахариною.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

У. Н. ХОР ВЕРТАЄТЬСЯ ДО АМЕРИКИ.

Український Національний Хор під проводом Олександра Кошиця пробував в Арґентині від 3-ого червня до 10-ого вересня с. р. В тому часі він давав концерти з великим артистичним успіхом головно в столиці Арґентини, Буенос Айрес, а також в Росаріо, Бапія Блянка і Ля Плята, та в столиці Уруґваю, Монтевідео.

Дня 10-ого вересня У. Н. Хор відплив кораблем до Ріо де Джанейро, столиці Бразилії на кілька концертів.

Відтам відпливе завтра (в суботу, 29-ого с. м.) кораблем Ван Дайк до Ню Йорку, де буде в половині жовтня.

По короткому відпочинку У. Н. Хор дасть перші 4 концерти в Ню Йорку, в салі Тавн Гол при 43-ій улиці (недалеко Бродвею), а відтак поїде далі на Захід. Се, як кажуть, буде вже остання обїздка У. Н. Хору по Америці.

ЗІЗД ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ У ВІДНІ.

За почином Комітету Оборони Західно-Українських Земель утворено у Відні окремий Комітет для скликання Зізду еміґрації західно-українських земель.

До того Комітету увійшли: д-р Роман Перфецький, Андрій Жук, Юліян Бачинський, Іван Коссак, д-р Ізраель Вальдман, Григорій Куріца і о. Йосафат Жан.

На Зізді будуть обговорені такі справи:

1. — Міжнароднє положенне й українська справа.

2. — Західно-українська державна справа у звязи із загально-українською справою.

3. — Визвольні завдання на західно-українських землях.

4. — Орґанізаційні справи.

Зізд має відбутись в половині жовтня с. р.

„ФІНАНСОВИЙ ДОРАДНИК" ПОЛЬЩІ.

Польське міністерство закордонних справ одержало недавно вістку, що „фінансовий дорадник" Польщі Янґ приїде до Варши 7. жовтня і пробуде там около два місяці.

ПОЖЕЖІ В ГАЛИЧИНІ.

Нічю 31. мин. місяця згорів на поли фільварку Дуби коло Любичі Королівської стіжок сіна на шкоду Мартина Горовіца. У фільварку Потік власности Лейби Райха згорів стіжок сіна вартости 35 міліонів.

470 МІЛІОНІВ БУШЛІВ ПШЕНИЦІ.

Домініальне статистичне бюро оповістило 12 вересня, що на основі звітів з ріжних сторін Канади сегорічний видаток пшениці буде 470 міліонів бушлів. Обчислення представляється так:

Пшениця	470,380,000
Овес	535,124,000
Ячмінь	801,048,000

Як доказують числа, се є найобильнійші жнива в історії Канади. Видаток пшениці в 149,122,000 бушлів, себто два рази більше, чим попередного року.

Після провінцій видаток обчисляють як слідує:

Манітоба — пшениця 38,636.000; овес 69.771,000; ячмінь 30,30.351; жито 5,918,000; лен 1,465,000.

Саскачеван — пшениця 259,017.000; овес 197,000; ячмінь 20.013,000; жито 11,875,000; лен 5,239.000.

Альберта — пшениця 149,122,00; овес 87,697.000; ячмінь 12,081,000; жито 7.918.000; лен 128,000.

НАЙБІЛЬШІ БОГАЧІ В РОСІЇ.

Найбільші богачі в Росії є тепер большевицькі міністри: Троцький, Зіновев, Раковський, Красин і инші. Вони зробилися справжніми міліярдерами. Одначе не діляться цими своїми міліярдами з своїми убогими горожанами-комуністами, як передше говорили, що все повинно бути спільне. Свої гроші понайбільше держать по заграничних світових банках.

НА СИБІР.

З розпорядження комісаріяту внутрішних справ з 25. серпня адміністрація тюрем Москви, Петербурга, Ярославля, Володимира розпочала висилати на заслання в малозаселені райони північної Сибіри політичних вязнів, які засуджені були на малі терміни і відбули вже половину кари. В тюрмах залишають тих, які не відбули ще третини кари, і особливо важних контр-революціонерів. З усіх, яких одправляють на заслання, беруть підписку, що вони будуть на місці заслання жити на власні кошти. Ці заходи викликані великими зверхвитрами кредитів, відпущенних на тюрми.

ПОЖЕЖА В УГЕРЦЯХ.

В селі Угерцях, ліського повіту, згоріло 12 загород. Причиною пожежі — необережне обходження з огнем.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОГОЛОСИЛО ЗДАЧУ ФРАНЦУСЬКИМ ОКУПАНТАМ В РУРЩИНІ

БЕРЛІН, 26. вересня. — Німецький канцлер др. Ґустав Штреземан заявив нині представникам преси, що покиненне Німеччиною боротьби в Рурщині є повною здачею перед французькими окупантами.

Одначе ся заява не була призначена для німецької публики, а радше для заграниці.

Для німецької публики Штреземан поручив пресі подати, що німецька влада не має вже фондів на дальше продовженне боротьби при помочі „пасивної резистенції" (бездільности робітників та урядовців підчас годин праці). Він заявив, що один лише останній тиждень „пасивної резистенції в Рурщині коштував касу Німеччини 3½ тріліона марок, а новий тиждень коштував би був двічі стільки.

Він видав також відозву до населення Рурщини, в якій відкликає накази і постанови про опір французькій окупаційній владі, які був видав його попередник Куно. Він теж взиває населенне Рурщини, щоби вернулось до правильної праці.

Одначе сеї заяви німецька публика в Рурщині не приняла спокійно, але з великим невдоволеннем. Навіть найбільше консервативні елементи голосно висловлюють своє невдоволенне із здачі німецького правительства французьким окупантам. Бояться, що може прийти до поважних бунтів проти окупантів.

ЖЕНЩИНА ГОЛОВОЮ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 26. вересня. — Головою Загальної Ради конґресу робітничих юній в Анґлії вибрано на слідуючий рік панну Марґарету Ґ. Бонфілд.

Се перша женщина, що здобула се найважнійше становище в юнійному русі у Великій Британії.

АЛІЯНТИ КАЖУТЬ ГРЕЦІЇ ЗАПЛАТИТИ ІТАЛІЇ 50 МІЛІОНІВ ЛІР

ПАРИЖ, 26. вересня. — Славетна аліянтська „конференція амбасадорів" ухвалила нині, що Греція має заплатити Італії 50,000,000 лір ($2,300,000) за убитте членів аліянтської місії в Янїні.

Се, каже конференція, рішила вона тому, що Греція не перевела строгого слідства для вистеження виновників убийства в Янїні.

НІМЕЧЧИНА ВЖЕ НЕДРУКУЄ ПОЧТОВИХ МАРОК

БЕРЛІН, 24. вересня. — Німецьке правительство понехало друкованнє й уживаннє почтових марок (стемпсів). Воно повідомило почтовий уряд, що не оплатиться друкувати почтових значків, бо друкованнє більше коштує від їх ціни.

Тепер на листах, які виходять з Німеччини, має бути тільки написана ціна заплаченої почтової марки і печатка.

НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ПРОСЯТЬ МОСКВУ О ПОМІЧ

МОСКВА, 24. вересня. — Сюди приїхали провідники німецьких комуністів Гайнріх Брандлер і Талмаєр.

Вони тутки зійшлися з большевицькими комісарами, яким представляли, що тепер настав слушний час на комуністичну революцію в Німеччині, та що вони готові її перевести.

Вони заявили, що проти них стане 500,000 зоружених Німців, та, що у випадку революції на Німеччину нападе військовою силою Франція, Чехо-Словаччина і Польща. Тоді Німеччина, кажуть вони, буде відтята від світа і може бути виголоджена. Длятого, заявляють лідери німецьких комуністів, хотяй викликати революцію в Німеччині їм легко, так не легко їм в сій революції видержати.

Отому вони просять помочі у московських большевиків, яка, як вони вірять, може їм дати змогу видержати в революції.

Большевицькі лідери не дуже запалюються до сих плянів своїх німецьких товаришів, бо бояться нової війни, в якої успіх для себе не вірять.

В ПЕРСІЇ БУЛО ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ

СІМЛА, Британська Індія, 24. вересня. — Вчера вночі було сильне землетрясеннє в Кермані, у Персії. Землетрясеннє знищило богато будинків, але страт в людях не було.

Перше трясеннє тривало дві мінути. Опісля слідували дальші трясення, які тривали 90 мінут. Нині рано були ще легкі потрясення, які було чути і в кількох других містах.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 24. вересня. — Вчера навістило землетрясеннє околицю Буйнурд в Персії, яке ще дається чути нині.

Воно знищило кілька сіл і спричинило смерть 123 осіб. Ранених є 106.

З. Ширван повідомляють, що й там землетрясеннє наробило шкоди.

АМЕРИКАНЦІ ВИКРИЛИ В МОНГОЛІЇ ЯЙЦЯ ДІНОСАВРА СПЕРЕД 10 МІЛІОНІВ ЛІТ

ПЕКІН, столиця Китаю, 25. вересня. — Третя азійська експедиція Американського Музею Природописної Історії пробувала 5 місяців на долинах Монголії.

Вони викрили там скаменілі яйця діносаврів, доісторичних плазунських потвор, які жили перед 10 міліонами літ в Азії й Америці, котрі тоді ще були получені сушею.

Експедиція викопала 25 яєць, на 5 до 6 інчів довгих, які везе до Америки яко великий здобуток для музею.

Кромі того вони зібрали 72 черепи і 12 повних скелетів діносаврів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідае.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГРОШІ Й РОБОТА.

Асекураційні підприємства ростуть передовсім через аґітацію своїх аґентів. Аґенти побирають величезні суми в кождій асекураційній компанії, а сі кошти очевидно йдуть з кишені тих, що в таких підприємствах асекуруються.

Запомогові організації моглиб оперти свою орґанізацію теж на роботі своїх аґентів, платити їм комісове або високі надгороди за зорґанізоване кождого нового члена, та скидати кошти такого орґанізовання на плечі членів.

Звичайно запомогові орґанізації держаться другої системи, иншої орґанізаційної політики: вони опираються на розумінне самих членів, що сила орґанізації, чисельна й матеріяльна, лежить в інтересі кождого з них, і тому покладаються, що самі члени в власнім інтересі будуть приеднувати нових членів до своєї орґанізації. Значить, асекураційні підприємства орґанізують членів до себе коштом гроший членів, а запомогові орґанізації орґанізують членів коштом праці своїх членів.

Нема сумніву, що другий спосіб кращий. Він признає членам добре розумінне справи орґанізації та дає їм нагоду показати ділом се розумінне. Він дає їм нагоду показати свій орґанізаційний хист, проявити свою енерґію.

Всі великі запомогові орґанізації великі якраз тому, що їх члени проявили сього хисту спору порцію. Коли читаємо, що та або ся запомогова орґанізація має стільки-а-стільки десяток тисяч членів, то рівночасно читаємо межи стрічками, що члени сеї орґанізації є свідомі члени, люди, які знають вагу орґанізації та проявляють своє розумінне енерґічною працею на користь сеї орґанізації.

Члени Українського Народного Союза належать до таких. Велике число сих членів вказує на те, що вони добре розуміють вагу орґанізації та що вони хочуть показати своє розумінне роботою для добра орґанізації. Та признаючи сі заслуги, ми не повинні дурити себе, що ми вже зробили все, що лежить в нашій силі. Український Народний Союз великий, сильний, богатий, але не такий великий, сильний, богатий, як він бувби, якби кождий член Українського Народного Союза вважав себе робітником орґанізації, який повинен давати свою працю для орґанізовання нових членів для добра своєї орґанізації так само свідомо, як асекурований в асекураційнім підприємстві дає свої гроші на набиранне нових людий до підприємства.

Український Народний Союз дає своїм членам знамениту нагоду показати, на стільки в них свідомости орґанізації та стільки вони хочуть та можуть зробити для себе самих через роботу для орґанізації.

НОВІ ІМІҐРАЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

В міру того, як наближається час скликання нової сесії конґресу, множаться іміґраційні проєкти. Ось нині приходить знова вістка про такий проєкт, вироблений людиною, дуже впливовою в тій справі, бо головою іміґраційного комітету в палаті послів, конґресменом Джансоном.

Суть нового проєкту лежить передусім в тому, що обмеженне іміґрації задержується на далі, ба навіть його ще більше заострується. На місце 3 процентів іміґрантів з 1910. року мається пускати на будуче по 2 проценти іміґрантів з 1890. року. Наслідком такої новини не лишень обнизиться загальне число іміґрантів, але й ще більше обнизиться число іміґрантів з південних та східних країв Европи, так що в порівнанню з теперішною іміґрацією буде приходити більше іміґрантів зі західних та північних країв Европи. З усіх країв найбільше потерплять Росія та краї, що до Росії колись належали.

Инча постанова проєктованого закона малаби на ціли запобігти тим всяким шиканам, яких жертвою падали іміґранти за час квотового іміґраційного закона. Ось так іміґрант, перейшовши ріжні іспити в американських консулятах за границею краю, мавби дістати право приїхати до Злучених Держав колинебудь протягом шістьох місяців опісля. В тій самій ціли проєктується теж поставити на кождім американськім перевозовім корабли американського іміґраційного урядника, котрий мавби за обовязок іспитувати іміґрантів на кораблі, зменчуючи сим способом натовп на іміґраційних коморах в Злучених Державах.

Проєкти хотілиби також завести якусь правну охорону для так званих деклярантів, себто тих, що мають перші горожанські папери. Досі американський уряд не давав їм ніякої правної охорони поза границями краю, бо вони ще не були горожанами, а давний їх рідний край не давав їм такої охорони тому, бо вони заявили вже охоту зректися горожаньства сього краю. Тепер американський уряд мавби видавати певного рода пашпорти таким деклярантам на случай подорожи поза Злучені Держави.

Зібравши разом постанови сих проєктів, не найдемо тут богато нового. Політику зменчення іміґрації переводиться консеквентно (послідовно) далі. Зі сим можна не годитися, але ледво чи можна на се що зробити, бо за сею політикою стоїть відай американська публична опінія. Други постанови мають на ціли облекшити клопоти іміґрантів, і ті точки заслугують на одобренне.

НА ДВА ФРОНТИ.

Українці нормальні й ненормальні. — Офензива зправа і зліва. — Проти лівого фронту. — „Нова Громада". — Семен Вітик у ролі чортового адвоката.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

I.

Що відрізняє нормального Українця від ненормального?

Перший на запитанне: „якої ти партії?" відповідає коротко:

— Партії України. Або: партії української. Або: української національної.

Більше-менше як у давній Запорізькій Січі, як її описав Гоголь. „Новоприбувший приходив тільки до кошового, який звичайно казав: „Здоров! Що, у Христа віруєш" — „Вірую!" відповідав прибувший. — „І в Трійцю Святу віруєш?" — „Вірую!" — і „І в церкву ходиш?" — „Хожу!" — „А ну, перехрестись!" Прибувший хрестився. „Ну, гаразд! — казав кошовий: — Ходи-ж до якого сам знаєш куріня". І тим кінчалась ціла церемонія.

Не так просто стоїть справа з Українцями ненормальними. Спитаєте його: „Що, в Україну віруєш?" — а він на те відкаже: „Вірую, але лише постільки, поскільки"... „А до якої партії належиш?" — „До найкращої партії в світі, яка має на своїм прапорі і те, і друге, і десяте"... І наговорить вам такого, що на воловій шкірі того не спишеш. Однак, як дійде до України, то обовязково скаже: „Коли буде Україна така, як то сказано в моїй партійній програмі — то добре, а як ні — то не треба мені ніякої України".

Отож Українцям першого ґатунку, Українцям нормальним, останніми часами приходиться на два фронти відбиватися від Українців ненормальних. Ще досі якось було лекше, бо „ненормальна" офензива провадилась лише з одного боку — лівого. Та нині розпочалась офензива проти нормальних Українців ще і з другого боку — правого. Боротьба чим раз стає все трудніща, відбиватися доводиться все частіще. А ненормальні Українці, користаючи з того, що й часи тепер ненормальні, і „помрачениє умов" настало майже загальне, насідають усе з більшою нахабністю, й каламутна хвиля їх суєсловія грозить залляти все чисте й святе, що лишилось українському народови по останнім політичнім розгромі.

* *

Ненормальні Українці з лівого табору дістали в останнім часі значне підкріпленне. „Нашого полку прибуло!" — тішаться нині всякі там „Єжедневні", „Робітничі", „Землі і Волі", „Нові Культури" та „Нашi Правди". І як тут не тішитись, коли на еміґрації нарешті народився давно очікуваний „поважний" журнал радянсько-українського напрямку! Що не кажіть, а все ґазета—ґазетою, а журнал — журналом. У ґазеті всього не скажеш, широко не розпишешся, та й сліду тривкого ґазета не лишає: вона, як метелик, живе лише один день. Зате журнал і враженне робить солідне, і слід лишає довгий, і пустословити можна в нім до безконечности. Велика се річ!

Читач вже певно догадується, що ми говоримо про віденську „Нову Громаду". Так, про цей „суспільно-політичний журнал під редакцією Семена Вітика" тут мовиться мова. Вийшло цього журналу вже дві книжки, й хоч кажуть лихі язики, що на цьому справа й стане, бо „нема більше рублів — нема й карбованців", та то ще побачимо. А для початку справи цілком вистачить і того, що надруковано в цих перших книжках.

Назовні журнал презентується дуже гарно, навіть **занадто** гарно, як на наші сумні еміґраційні обставини. Тверда (натурально: червона) обкладинка, якої не мають і німецькі журнали, не кажучи вже про українські; люксусовий папір, що на нім хоч образи друкуй; дуже читкий, елеґантський друк... І тільки подумати, що така роскшна квітка виросла на зруйнованім і знищенім віденськім ґрунті, де більшість наших еміґрантів не те що на такі розкоші, але на хліб і черевики коштів не мають! Та й сам „редактор" Семен Вітик, пригадується, ще зовсім недавно ходив по знайомих і „позичав" по 10 тисяч корон на обід, і коли який добряга хотів дати йому зразу 20 тисяч (щоб не приходив удруге), то нинішній редактор люксусового журналу не брав, бо казав, що не зможе віддати.

Звідки-ж то тепер така благодать взялася?

Ця загадка розгадується сама собою, як тільки розгорнути першу книжку „Нової Громади" та поглянути на вступну статтю самого несподіваного редактора Семена Вітика: „Україна і світові події". Ще яснійше розкривається секрет цеї „нечаяної радости", коли переглянути зміст третьої книжки харківського „Червоного Шляху" (Винниченко влучно його називає „Чекистським Шляхом"). Тут між статтями радянсько-українських достойників Скрипника й Кулика знаходимо й статтю нашого „товариша" Вітика: „Східна Галичина і східні кордони Польщі"...

Ех, Семене, Семене!...

* *

Власне, по сконстатованню факту цього подвійного співробітництва головного редактора „Нової Громади" в своїм власнім люксусовім журналі і в офіціозі московських окупантів України, не варто було-б і придивлятись близче до змісту нової віденської „цвітки польової". Вже наперед можна знати, яке казанне з цього амвону буде проказуватись, бо, мовляли, „на чиїм возі сидиш, того й пісню співай", а ще краще сказано про це у Вічній Книзі:

„І знає віл ясля господаря свого"...

Коли віл, нерозумна скотина, потрафить знайти ясла господаря свого, то вже такий „Homo sapiens", як Семен Вітик, напевне не заблудиться по дорозі до тих ясел. Особливо, коли в них лежать такі „арґументи", на які можна видавати люксусові журнали й коло тої справи мати свій „кусничок хліба з маслом"...

Але з цікавости ми всетаки придивимось близче до того, що пеше наш давчій знайомий. Та й справедливість вимагає, щоб перше вислухати, а потім судити. „Перше вислухай, а потім судити. „Перше вислухати, а потім набий!" — мовляв якийсь грецький фільозоф.

* *

„Виходячи з кращих традицій поступової і революційної української думки провідників визвольного руху, які звязували визволення українського народу з ідеєю визволення робітничої кляси по цілім світі і творення української державности уявляли в союзі з усіми вільними трудовими народами цілого світу, — **вбачаємо здійснення цих ідеалів і вікових стремлінь українського народу в створенню Радянської України, яка виникла в результаті перемоги трудового народу України,** як вислід ходу побідної революції в союзі з иншими народами бувшої Росії під орґанізуючим проводом робітничої кляси"...

Уф!... Аж засапався я, переписуючи цю високопарну нісенітницю. А що натерпиться бідний читач, заки проковтне цю порцію битого шкла! І в такім нагороїженім стилі колишній вічевий промовець розводиться аж на 16 сторінках, силкуючись довести, що

„...принціпи існуючої на Україні влади в основі погоджуються з стремлінням трудового українського люду, а добра воля(!) керовників цеї влади й робітничої кляси направлена до всебічного розвитку господарського й культурного життя України, і тому (слухайте! слухайте!) обовязком щирих синів України є всіми засобами допомагати керуючій владі у здійсненню її зсаадничих завдань"...

Себто, допомагати большевикам у нищенню України? Це ви хочете скаазти, пане Семене? Ні, не йметься віри, щоб ви так думали! Бо, хоч ви й повія, але повія на свій лад чесна: не продалися-ж ви Ляхам, хоч ті радо вас купили-б, а продалися червоній Москві...

Що-ж означають ці заплутані акафисти совітській владі на Україні? Сама їх заплутаність і нагороїженість показує, що й пан Семен почуває себе ніяково в ролі большевицького Симеона-богоприємця. Бувший соціяліст, бувший оборонець робучого люду в Галичині, бувший голова Трудового конґресу, — і йому виступати в ролі чортового адвоката, в ролі оборонця катів і розпинателів України? Тому він і белькоче такою малопонятною мовою, тому в його і „язик прльпе к гортані".

Хто боронить чисте, праве діло, той говорить виразно, ясно й зрозуміло. Ось послухайте, як говорять такі люде:

„Ми думали приспішити волю селянам, та, мабуть, чи не в гіршу кормигу їх запрягли. Хотіли ослобонити рідну сторону від напасників, а розплодили таких драпік, що аж землі важко під ними. Скоро розпочалось кріваве діло наше, зараз я постеріг, що нема в йому божої правди. **Не такій орді Україну ратувати. Коли-б хто від неї самої слобонив Україну"** (П. Куліш: „Мартин Гак")...

Так говорять люде, що стоять за праве діло. Так говорив колись і Семен Вітик, як ще стояв обома ногами на українськім національнім ґрунті, а не брався боронити явно пропаще й гниле діло. Але був Семен Вітик — і не стало його. На його місце прийшов большевицький Симеон богоприїмець. З новим образом прийшла й нова мова — плазуюча, нещира, нагороїжена, туманна, саме така, якої треба, щоб боронити справу, в яку й сам не віриш.

Радянин.

ПРИГАДКА.

(Відділам У. Н. Союза).

З головної канцелярії У. Н. Союза вислано недавно до всіх 340 відділів У. Н. Союза КВЕСТІОНАР (листу запитів) з тим, щоби всі відділи сповнили сей свій обовязок совісно і виповнили квестіонар; значить—подали ТОЧНІ І ПРАВДИВІ ВІДПОВІДИ НА ВСІ ПИТАННЯ і відтак негайно ВІДІСЛАЛИ сей квестіонар знову до головної канцелярії У. Н. Союза.

В останніх днях вже наспіли деякі відповіди; значить, ДЕЯКІ ВІДДІЛИ ВЖЕ ПРИСЛАЛИ ВИПОВНЕНІ КВЕСТІОНАРІ. Декотрі з них добре і докладно виповнені, а деякі недокладно.

Ми тут хочемо звернути увагу на дві річи:

Перше, — щоби БЕЗУМОВНО УСІ ВІДДІЛИ прислали відповіди.

Друге, — щоби БЕЗУМОВНО ВСІ ВІДПОВІДИ БУЛИ ДУЖЕ ТОЧНІ І ПРАВДИВІ.

На основі сих звітів буде друковане повне зіставленне відомостий З УСІХ ВІДДІЛІВ у „Свободі", а відтак буде зіставлена с т а т и с т и к а усіх українських громад на основі тих-самих звітів.

Отже кождій українській громаді, а також КОЖДОМУ ВІДДІЛОВИ У. Н. СОЮЗА залежить на тому, щоб і зіставленне у „Свободі" і відтак окрема загальна статистика випала правдиво, справедливо і докладно.

Треба тямити, що се буде ПЕРША ТАКА ДОКЛАДНА УКРАЇНСЬКА СТАТИСТИКА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ. Тому не треба жалувати трошки труду, аби звідусіль звіти були добрі. Нехай жадна громада, ані жаден відділ не занедбає сього діла, бо відтак його прогалина в загальному зіставленню і статистиці буде видна перед лицем усього загалу.

Треба тямити, аби були відповіди на всі питання, а по змозі прислати також пикчери церков, шкіл, Народних Домів, товариств, хорів і т. д.

Добре є квестіонар відчитати (поволі кожде питанне) на мітинґу відділу і вписувати відповідь по згоді і провіренню відповіди всіми присутніми членами відділу.

Відділи, які тепер прислали відповіди недокладні, повинні ради свого добра і загального зажадати звороту квестіонара і виповнити його вдруге як слід.

Не занедбуймо сеї справи, а вона буде важним добутком для американських Українців.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Яків Лемчик, Джерзи Сіти, Н. Дж. — Наша редакція одержала для Вас листи від Українського Педаґоґічного Товариства у Львові і його філії в Перемишлі. Подайте адресу, то Вам перешлемо.

ПРИЗНАННЄ ЗА ОРҐАНІЗАЦІЙНУ ПРАЦЮ

IV.

Бр. св. Івана Хрестителя в Вілмінґтон, Дел., від. 247. У. Н. С. То є відділ старший з перед реформи і весь час істновання кромі інших добрих прикмет, відзначаеся еще й найсправнійшими урядниками-діловодчиками. Рекорди того відділу аж мило переглядати. До відзначаючихся діячів того відділу зачисляєсь Михайло Біян, Панько Бавуляк і другі. Тепер активними керманичами відділу є Ілько Борис, предсідатель; Григорій Косовий, касієр і Тимон Колодій, секретар-орґанізатор. З кінцем червня 1923 р. цей відділ мав 130 повнолітних членів і 84 дітей — разом всіх обезпечених в У. Н. Союзі 214, в тім 24 нових членів зорґанізованих в перших 6 місяцях ц. р. що тут саме з найбільшим признанием підноситься.

ТИМОН КОЛОДІЙ,
Секретар від. 247 У. Н. С.
род. Сороки, Скалат, Галичина.
Членом У. Н. С. від 21. червня 1911 р.

V.

Братство св. Николая в Амбрідж, Па., відділ 276 У. Н. С. Старий відділ з перед реформи. З кінцем червня 1923 р. мав 170 повнолітних членів і 140 дітей — разом 310. Діловодство у відділі з так поважним числом членів, це вже немала задача для відділових урядників. В рекордах того відділу замітно велику справність так бувших як і теперішних урядників. Це є факт гідний відзначення так як саме від справности урядників в першій мірі залежить розвій і поступ цілого відділу. Цей відділ, в перших шістьох місяцях ц. р. придбав 22 нових членів. Від кількох літ відділовий уряд майже не зміняеся а тепер в склад уряду входять: Сенько Прокопович, предсідатель; Теодор Череп, касієр і Михайло Фук, секретар-орґанізатор, котрого фатаграфію міститься в признанню його орґанізаторської праці.

МИХАЙЛО ФУК,
Секретар від. 276. У. Н. С.
род. Скородне, Лісько, Галичина.
Членом У. Н. С. від 26. мая 1910 р.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ОРҐАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

„СОБОРНІСТЬ" ПАНА ПЕТЛЮРИ

(Надіслана стаття).

Великий підем народний на Великій Україні зимою 1918. р. останеться на все в памяти тих, що брали в тодішніх подіях безпосередну чи посередну участь та були свідками того одушевлення і завзяття, з яким наш нарід забрався був ліквідувати своїх дійсних і не дійсних ворогів.

Кождому з нас звісна історія тих випадків, що видвигнули були на перше місце недавного секретаря для військових справ С. Петлюру. Зайва річ розводитись тепер над сим, яку рішаючу роль відіграли Галичани-Січовики на кУраїні 1918. р. і пізнійше. Здавалось, що одушевлення серед народу по обох боках Збруча не мало границь, яке підносило переслідуваного гетьманським урядом Петлюру на педестал національного героя.

Яко такого витала й Галицька Україна весною 1919. р. підчас його подорожі по західній части української землі — вже після достопамятного торжества злуки усіх земель. Витав його й тодішній осідок III. корпусу Галицької Армії великим приняттем, на котрім головний отаман і голова Директорії в одній особі підчеркнув у своїй промові незабутні заслуги Галичини в національнім подвигненню цілого українського народу.

Однак політичні події під конець 1919 р. виявили усю наготу психольогії сього „першого" патріота.

Після довершеного у Варшаві запродання стались п. Петлюрі Галичани таки прямо невигідними. Низше наседений обіжник доказує аж надто наглядно лукавість автора варшавської угоди (Правопись оригінальна).

У. Н. Р.
Голова Директорії
та
Головний Отаман Військ
16. грудня 1919
№ 734

До всіх Послів та Голів місій.

З огляду на зайшовші за останній час зміни в політичних настроях і в політичній орієнтації населення, військових груп та політичних проводирів Східної Галичини, пропоную Всім Послам та Головам Місій Української Народньої Республіки за кордоном провірити особистий склад, доручених ім Державних Установ, і вияснити наскільки співробітники Галичане льояльно відносяться до Уряду і попирають його політичні заходи, а також твердо стоять на платформі самостійної, соборної України.

Разом з тим надаю право всім Послам та Головам Місій негайно звільняти, без порозуміння з Міністерством Закордонних Справ, всіх співробітників які не відповідають вищезазначеним вимогам, при чому співробітники Галичане можуть лишитися в складі Посольства та Місій лише за особистою відповідальностю в кожнім данім випадку відповідного Посла чи Голови Місії.

Наказ цей виконати негайно по одержанню.

Голова Директорії та Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки
Петлюра в. р.
Міністер Закордонних Справ
Андрій Лівицький в. р.

І місії примінялись льояльно до сього обіжника, а варшавська вийшла навіть поза рамки його і донесла на Галичан польській владі, називаючи їх большевиками, котрі після такої рекомендації удостоїлись особлившої „опіки" з боку варшавського уряду.

Крім того один з головних подвижників петлюрівської орієнтації, соціял-демократ, Єреміїв, зробив навіть високо науковий дослід, що, мовляв, Галичани — не Українці, а Бог знає що таке.

А. Микитяк.

Ровм, Н. И., 26. вересня, 1922.

ЯК БУДУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ?

(З Львівського „Діла")

В деяких місцевостях справа нашого приватного шкільництва не посувається наперед з огляду на недостачу приміщення.

Кошти будови школи тепер головокружні. Всежтаки при добрій волі й енерґії і це можливо.

Добрий примір цього дали Кружок УПТ. ім. Кн. Льва у Львові на Личакові та Кружок ім. Шашкевича в Станиславові.

Кружок УПТ. в Станиславові будує власний дім. З нагоди посвячення угольного каменя зложила Станиславівщина кільканадцять міліонів. Жертви пливуть дальше і будинок росте.

На днях Кружок УПТ. ім Кн. Льва на Лучакові передає до ужитку шкільний будинок. Треба з признанием зазначити, що до цього успіху прийшли ми колективно жертвенностю, в якій взяли участь наші організації і поодинокі жертволюбні громадяни без огляду на суспільні чи політичні ріжниці.

Українське агрономічно-технічне Т-во „Праця" подарувало 400 квадр. сяжнів грунту при ул. Крупярській ч. 15. Митрополичий Ординаріят побільшив цю площу о 120 кв. сяжнів з 3 знищеними будинками.

Заходами Кружка УПТ. ім. Кн. Льва та жертвенности поодиноких осіб, організацій та Головної Управи УПТ, відреставровано вже один дім, який має три гарні просторі салі, а одночасно будову другого дому, щоби приготовити дальші потрібні убікації.

Споміж численних жертводавців слід з признанием і подякою зазначити слідуючі більші дари: Передівсім голова Кружка ім. Кн. Льва подарував 6 міліонів мп. на дахівку а крім того 4 бочки цементу. Д-р Маріян Паньчишин 5 і пів $м^3$ дощок. Делькевич, інжинір-будівничий 2 $м^3$ дощок. Фабрика Левинського кафлі на 2 печі, 2 бочки цементу і плитки штучного каміння до виложення 12 $м^2$ сіний. Роман Зубик і Григорій Матусів по 1 міл. мп., Олександер Онисько книжки вартости кількох міліонів. Антін Чернецький 1 міл. мп. і 320 чеських кор., фабрика „Титан" 6 вікон з футринами, Преторіюс частину окуття до вікон і замки. Т-во „Відбудова" 3 анкри і 3 братруни. Степан Ґалан кошти покриття даху другого будинку і 3,750 мп. на цеглу і вапно. Будову веде майже безплатно інжинір Евген Нагірний, а цілу будівляну акцію ведеться при близшій діяльній співучасти Олександра Онисько Степана Ґалана і о. сов. Евгена Дуткевича.

В неділю, дня 9. вересня с. р. після Служби Божої в церкві св. Петра і Павла посвячено шкільний будинок (на Личакові при ул. Крупярській ч. 15).

СМЕРТНІ ПРИСУДИ В ПОЛТАВІ.

Виїздна сесія полтавського ґуберніялного суду слухала справу миргородської антисовєтської організації. Двох її активних учасників, Петренко і Сомов, які заховали своє минуле і вступили до комуністичної партії, засуджено на смерть 16 чоловік присуджено на тюрми від 3 до 10 літ з конфіскацією маєтку.

СІМ МІСЯЧНИЙ ЗВІТ

діяльности Комітету Залужан для відбудови читальні Просвіти в с. Залуже.

Цей Комітет Залужан завязався в Нюарку дня 1. січня, котрий старався безпроволочно стягнути односельчан з села Залуже в ціли зібрання матеріяльної помочи для будови нової читальні в Залужу. До дня 1. вересня 1923 зложили добровільні жертви слідуючі добродії:

М. Костра, В. Біловус, М. Пайкуш, М. Наконечний, В. Костра, Ф. Леськів, Я. Воробець, Ю. Воробець і Д. Кушнір по $5.00; І. Дзера $4.00; С. Дзера $1.00; Збірка з хрестин в В. Костри $3.75; З коляди в Нюарку $14.00; З коляди в Джемейка $8.00; З коляди з Плейнфілд $17.50; З коляди в Стейпелтон $2.00; З коляди в Вестон $2.00; З балю $26.13; Надвишка $1.25. — Разом $124.63. Розхід $4.50. Стан каси $120.13.

Дня 21. серпня вислано до читальні на руки Ст. Дзери $100.00. Оплата $3.50. Остає в касі чистого приходу $16.63.

Кличемо поважаних Залужан до дальших жертв та просимо не отягатися з ласкавими датками.

Жертви слати на адресу М. Костра, 245 Court Street, Newark, N. J.

ЗА КОМІТЕТ ЗАЛУЖАН:
В. Біловус, предс.; **М. Костра**, секр.; **М. Наконечний**, кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська Жіноча Громада в Ню Йорку оповіщає, що на фонд помочи Інвалідам, має в касі $118.65. На сю суму зложилось як слідує: З представлення „Проклята Доня" чистого доходу було $65.50; з Дня Цвітів, котрий Жіноча Громада устроїла дня 16. вересня коло церкви св. Юрія при Семій ул. було $61.15. З того за цвіти заплачено $8.00 — остає $53.15. Разом з представлення $65.50, з цвітного дня $53.15. Загальна сума $118.65.

Спродавали цвіти слідуючі пані: Абрагамовська, Боївна, Красновська, Левич, Михальчукова, Дідоха і Возняк. Всім жертводавцям і учасникам наших представлень, як рівнож Паням за труд Дня Цвітів складаемо найщирійшу подяку.

Виділ.

В ОБОРОНІ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Західно-Українське Товариство Ліги Націй звертається до Союза Народів (Ліги Народів) з прошеннем:

Високий Союз Народів зволить заняти становище рішення Конференції Амбасадорів з 14. марта 1923 р., у справі східних границь Польщі, оскільки воно відноситься до українських земель: Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляша й Полісся;

занятися невиносимим положеннем населення усіх західно-українських земель під польською займанщиною, та української частини Буковини під румунською займанщиною, —

і в інтересі мира на Сході Европи та здійснення найвищих принципів: самовизначення народів і міжнародньої справедливости

заявитися:

1. за ревізією рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923, у справі східних границь Польщі по думці версайського мирового договору, який постановив відновленне польської держави лише в етнографічних польських границях;

2. за ревізією севрського мирового договору, оскільки він дотичить української частини Буковини, й

3. за здійсненнем права самовизначення населення західно-українських земель: Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляша й Полісся та української частини Буковини, в напрямі власної державної незалежности, — та заразом рішити:

4. установленне окремої Комісії Союза Народів у цили ствердження невиносимого положення населення згаданих західно-українських земель і його оборони перед надужиттями правительств Польщі й Румунії, що не виповнили навіть тих зобовязань, які вони приняли на себе супроти непольских і нерумунських народів у міжнародніх договорах і заявах.

Узасадненне.

На узасадненне повисших своїх домагань предкладають підписані організації у прилозі під 1. і 2. меморіяли про „політичне питанне Східної Галичини" і про „положенне населення на західно-українських землях під Польщею і Румунією".

1. Як виказано в меморіялі про „політичне питанне Східної Галичини", рішенне Конференції Амбасадорів з 14. марта с. р., оскільки воно відноситься до Східної Галичини, становить того рода політичний акт, що не може мати правно-творчої сили, щоб уладити державно-правні відносини на сій території, — бо він стоїть у різкій суперечности з засадами міжнародного права, знасилює право самовизначення народів і ломить міжнародньо-правні зобовязання головних держав антанти супроти населення Східної Галичини.

2. Крім Східної Галичини також инші західно-українські землі: Волинь, Холмщина, Полісє і Підляше опинилися на підставі згаданого рішення Конференції Амбасадорів під польською займанщиною з нарушеннем їх права на самовизначенне та проти постанов версайського мирового договору, по якому визнано Польщу самостійною державою в етнографічних границях.

3. Таким самим нарушеннем права самовизначення належить уважати посіданне Румунією української частини Буковини.

4. В долученім під 2. меморіялі виказано знова невиносиме положенне українського народу як у Східній Галичині так і на Холмщині, Волині, Підляшу й Поліссю та українській частині Буковини під польською і румунською займанщиною, як також безнастанно тревающий там режім гнету й терору.

Положенне сього населення під польським і румунським пануваннем є того рода, що лише здійсненне його права самовизначення зможе виратувати його від політичної неволі, національного винародовлення та культурного й економічного занепаду.

А до часу, доки право самовизначення на західно-українських землях буде здійснене, населенне сих земель є примушене домагатися від Союза Народів дійсної оборони його національних прав і життевих інтересів.

Тому являються поставлені на вступі домагання вповні узасаднені.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Білороси обходили в Мінську свято трирічної своєї незалежности? Місто було прибране в цвіти і державно відчити та промови. Біла Русь під совітами є узнана автономною частю в сполуці Совітської Федеративної Републики як рівний член. Біла Русь є положена в багнистій полосі між ріками Дніпро і Німан. Історично вона є мало знана, творячи досі часть Росії і Польщі. Чи Ви знаєте, що з всіх тютюнів які куриться, нема ліпшого тютюну як турецький тютюн, який знаходиться в Гелмар турецьких циґаретках?

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ!
Зах. Ком. Залужан в Нюарку, Н. Дж.
— устроюється —
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 29. ВЕРЕСНЯ
в галі під ч. 57-59 Beacon Street.
Початок точно о годині 7.30 вечером.
ВСТУП 30 ЦЕНТІВ.

Українці та Українки! Як самі знаєте через листи до часописий, що в нашій Галичині зруйновані школи та читальні довголітною війною, та наші брати тягнуться з останного, щоби відновити школи та всякі товариства і просвітний рух по читальнях. Вони просять нас, тут на вільній земли, щоб стати вряди з ними та помочи їм матеріяльно відбудувати величавий дім чит. Просвіти в селі Залужу, п. Рогатин, Галичина. Тому комітет Залужан устроює цей баль, на котрий запрошує Українців та Українок з Нюарку і околиць, а також Залужан з Джемейки, Плейнфілд, Стейпелтон та з Вестону прибути громадно, щоб помочи для так гарної цілі як відбудова просвітного руху по рідних селах. На балю буде грати першорядна старокраєва музика. Як защебече коломийку то і старець набере охоти до гуляння. Хто не прийде, той буде жалував. Весь дохід з балю призначений на будову читальні Просвіти в селі Залужу, повіт Рогатин, Галичина. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 26

ПОЗІР! АНСОНІЯ І ОКОЛИЦІ!
Заходом Співацького Товариства при церкві св. Ап. Петра і Павла
відограється представленнє
КАТАРИНА
драма в чотирох діях
В НЕДІЛЮ, 30. ВЕРЕСНЯ 1923
в церковній гали.
Початок о годині 7. вечер.
Тікети по 50, 35 і 10 центів.
26 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! ЙОНКЕРС, Н. Й. І ОКОЛИЦЯ.
Тов. Подільська Січ, від. 8 У. Н. Союза
— устроює —
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В НЕДІЛЮ, 30. ВЕРЕСНЯ 1923
в Prospect Hall, 49 Buena Vista Ave.
Початок о годині 4. по обіді.

Запрошуемо всіх Йонкерщан і всіх дооколичних Українців. Просимо бр. св. Михаїла, бр. св. Івана Хрестителя, бр. св. Володимира, бр. св. Андрея і Сестрицтва, Т-во Співацьке ім. Лисенка, місцевої парофії як також Т-во Тараса Шевченка з Гейстінгс ан Гудсон, Н. Й. Приґравати буде добра українська музика в числі 20 мущин. Тої музики Йонкерщане не мали нагоди чути. Прийдіть всі як оден а послухаємо старокраєвих і американських танців. Вступ 50 цнт. для старших, діти даром при родичах. Добрі напитки, свіжа перекуска і весела забава, за що ручить — КОМІТЕТ. 23,25,26

ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ БАЛЬ
В АЛЕНТАВН, ПА.
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1923
в парохіяльній гали, 803 Фронт Стріт
— устроює —
Українська Католицька Парохія.
Початок о 6. годині вечером.
Музика добірна. Виграшки і всякого рода перекуски.

Всіх місцевих і з околиці сердечно запрашає — КОМІТЕТ. 25-26

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!
Бр. св. Івана Хрест., від. 76 У. Н. С.
— устроює —
БАЛЬ
В СУБОТУ, 29. ВЕРЕСНЯ 1923
в гали Кандля, 557 Market Street, Newark, N. J.
Початок о годині 6. вечером.
ВСТУП 35 ЦНТ.

Запрашається загал Нюарських Українців і Українок до численної участи. На сім бали буде штучна виграшка і ріжні несподівані забави. Буде приґравати Банда, котра ще в Нюарку не брала участи. Се її перший виступ. За добру забаву ручить
24-26 КОМІТЕТ.

ВИДАННЯ МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО

Від Курушівщини до Хмельниччини, том 8, частина 1	$1.50
Початки Хмельниччини, том 8, частина 2	1.00
Історія Української Літератури, том 1	1.50
Українська Революція, Др. Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920	1.00
Примітивні оповідання, казки і байки Африки та Америки	.85
Хмельниччина в розцвіті (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.)	2.00

Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

МАЛИЙ ФЕЛЄТОН.

СОВ-ВИСТАВКА

Сельсько-господарська виставка в Москві — червоний звичайний большевицький блоф.

М. Арцибашев. (З газет)

— Ще один ступінь на шляху до всесвітньої революції й диктатури пролетаріяту — се отся наша сов-виставка! — так говорив товариш Лейба Троцький на відкритті сельсько-господарської виставки в червоній столиці в Москві.

Через те, що голова СССР лежить у тяжкій і поганій недузі; через те, що ся справжня сов-хороба й ком-недуга напала вже й на його зампредсовнаркома Розенфельда, — товаришеві Л. Троцькому довелось самому головувати на святі відкриття сов.-виставки.

— Російський сов-робітник і сов-селянин, — провадив сов-голова далі, — виявили нею всю непереможну міць своєї сов-творчости, показавши, що за короткий час своєї диктатури вони здолали відбудувати зруйновану контр-революцією сельсько-господарську та иншу промисловість!..

Присутні члени совнаркому, почувши се, одвернулись один від одного і не почервоніли тільки тому, що й без того були занадто червоні — з обовязку й від крови, а т. Францішек Дзержинські закусив губу, грізно насунув брови і пильно оглянув святочні сов-збори: а-ну, мовляв, нехай хтось спробує сумніватись у тім, що сказав т. сов-голова!...

Наркоміндел Чічерін засвідчив:

— Виставка? О, се не жук начхав! Чужинець, як тільки гляне, в тую-ж мить визнає нас.

Знов грізний погляд т. Дзержиньского і грім оплесків.

— Сов-виставка ще тільки починається, а ми вже маємо безліч замовлень від торговельних чужинецьких фірм, — додав сов-комівояжер т. Красін.

— Замовлень?!... На що? — почувся з натовпу чийсь неймовірний голос, але т. Дзержиньскі глянув у той бік так виразно й недвозначно, що авдиторія миттю повірила в те, що було казано, і навіть у те, що далі казати-муть.

Проте далі вже нічого не говорилося, тільки т. Крассін незадоволено промимрив на репліку:

— Як то „на що"? Ну... ну... скажемо... ну... на серпи й молоти.

Гучними оплесками авдиторія відтала такий нечуваний підем промисловости СССР, пригадавши, що й справді з Германії через агентуру т. К. Радека вже є чимало замовлень на такі сельсько-господарські річи, як серп і молот.

Проспівавши „Інтернаціонал" і марселезу по московському —

Гей, зрічемося старого мила
І не будемо в лазню ходить! —

вдячна авдиторія розсипалась по території сов-виставки на оглядини.

Пішли й ми.

Результати оглядин були вражаючі вже з перших павільонів.

Павільон № 1-й під девізом т. Леніна: „Бреши на всі заставки во славу комунізму!"

Чудесно декоровані, розвішані по стінах великі фотографічні групи селян з Поволжа, з Криму, з „Юга Россіи".

Знимки зроблено в голодні 1921-22 рр. На них зображено чудові селянські хати, подвіря, повні дробини — курей, гусей, качок, индиків; хліви, повні безрог — місцевої породи, йоркширів, беркширів то-що; стайні, повні дивовижно гарних коней, теж ріжних пород, починаючи від місцевих конячок і кінчаючи коштовними арабами; загороди, повні коров, волів, овець — і все годованих та заводських; під повітками повно всякого сельсько-господарського знаряддя: тут і трактори по кілька в кожного, і сіялки, і косарки, і молотілки — і все парові та електричні. А посеред подвіря або на приспах, під хатою, — члени фамілій, власники всього того добра, теж грубі, годовані; пикаті. А над фотографіями, по всіх стінах написи:

— Так живуть незаможні селяне в СССР!

— Справді, добре живуть, — думали ми, виходячи з павільону і зачудовано озираючись назад.

Тут тільки зауважили ми напис на дверях:

— Вхід тільки для чужинців! Місцевим вхід заборонено під страхом вищої карної міри!

Павільон № 2-й під девізом т. Леніна: „Грабуй награбоване!"

Чудової породи й вихову корови, воли, коні, вівці, свині.

Написи: „Такий товар здолає виховати тільки совітський робітник і селянин!"

— Дивовижно! — зчудувався я. — А ми все нарікали, що большевики...

— Та воно так, — перебив мене приятель, все щось пильненько придивляючись до зразкових екземплярів і зазираючи декотрим у зуби, — але чудно, що всі вони на кілька років старші за СССР. А он у коней на стегнах чомусь ґрафські і князівські корони натавровано. Я навіть знаю де-котрі... Отсе ґрафа Кочубея, а отсе Воронцова-Дашкова, а отсе...

— Панове, — несподівано звернувся до нас хтось у сірому, що все крутився біля нас. —Щось ви дуже пильно зацікавились сов-експонадами. Прошу за мною йти.

— Куди? — здивувались ми.

— Тут недалеко... на Лубянку!...

— Але... стривайте... Ми-ж іще не обідали, а на виставці, кажуть, чудовий ресторан.

— Нічого, — там почастують.

Пішли, похнюпившись.

— Куди се? — тихенько питає мене приятель. — До ресторану? до якого?

— Еге, — кажу, сціпивши зуби, — „Че-ка" зветься.

Земляк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЗМІНА АДРЕСИ.

Отсим подається до відома, що моя теперішна адреса єсть: **Maurice Maslak, El Mar Apartment, Miami Beach, Fla.** 25,27

НА ПРОДАЖ МЕБЛІ з трох кімнат. Купуючий може остатись на помешканню. Прошу зголошуватись від 6 до 8. години вечером до дверий число 7, а в день на другий поверх до фронту **215½ East 7th St., New York, N. Y.** 24-26

ТЕРЕСА БАБІЙ з сином приїхала до Америки 7. вересня 1923 і пошукує свого мужа Івана Бабій, котрий не дає о собі вістки вже 9 літ. В послідне перебував в Hammond, Ind., а літ тому 11 в Bayonne, N. J. Хто подасть його докладну адресу, дістане $10 нагороди, або нехай сам зголоситься на адресу **50 Lewis St., Newark, N. J.** 21-26

ПОШУКУЮ свого мужа Георгія Скох, замешкалого перед на 50 Beacon St., Newark, N. J. Мужу, в мене є лист від шваґра, в котрім пише, що вже їде до Америки і просить, щоб ти його видостав з Ellis Island. Не думай що я за тобою шукаю, що мені тебе треба. Не віриш, дай свою адресу а я вишлю тобі те письмо. Хтоб з читачів знав про него або він сам, прошу подати мені адресу. **Katie Skoch, 50 Beacon St., Newark, N. J.** 22-27

НА ПРОДАЖ ДІМ коло Пятої Евн. на 119 улиці. Мусить бути спроданий з причини виїзду з Ню Йорку. Дім приносить доходу понад $4.000 на рік. Ціна $17.000, готівкою $6.000, решта на сплати. Інтересовані прошу голоситись до: **Petrow, 8 East 119th Street, New York, N. Y.** 24-26

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА або робітника до бучерні і ґросерні, бо самому затяжко. Хто з Українців хотів би мати бізнес або мати роботу, то прошу зголоситися до: **Стефан Ґрентус, 59 Beacon St., Newark, N. J.** 25-26

НА ПРОДАЖ ДІМ. Найліпше місце в околиці Вунсакет, Р. Ай. Дім з 10 кімнат, можна легко переробити на дві родини, зимна і горяча вода, бойлери, ґезґ електрика, телефон, ванна, виходки, балії до прання. Землі є 6500 фітів. Голоситися під ч. **95 Orchard St.** в суботу, 29. о год. 2. сполудня. 25-8

НА ПРОДАЖ ґросерня і бучерня. Продається по причині другого бизнесу. Ціна дешева при скорій спродажи. Голоситися під ч. **471 Henderson St., Jersey City, N. J.** 25-28

НА ПРОДАЖ делікатесен штор. Вдова продасть свій добре вироблений стор з причини здоровля. Голосіться як найскорше. **530 Vanderbilt Ave., Brooklyn, N. Y.** 26

НА ПРОДАЖ ланч рум в добрім місци. Рент лиш 18 долярів. Можна добре заробити, бо в добрім положенню. Сейчас голосіться на адресу **504 Hamilton Ave., Brooklyn, N. Y.** 26-27